

Φορέας Υλοποίησης	: ERA, BIM
Τόπος Διεξαγωγής	: Trier (Germany)
Ημερομηνία	: 21 και 22/4/2016
Τίτλος Σεμιναρίου	: Strengthening Cooperation in Criminal Matters between the Judiciary and National Preventive Mechanisms
Συμμετοχή	: Ξενοφών Κίτσας, Αντεισαγγελέας Πρωτοδικών

Το σεμινάριο οργανώθηκε από την «The Academy of European Law (ERA)» της Τρίερ και το «Ludwig Boltzmann Institute of Human Rights (BIM)» της Βιέννης, στις εγκαταστάσεις της ERA στην Τρίερ Γερμανίας στις 21 και 22. 04.2016. Στο σεμινάριο συμμετείχαν περί τους 20 δικαστές και εισαγγελείς από τα κράτη μέλη της ΕΕ, καθώς, επίσης, και εκπρόσωποι ερευνητικών ινστιτούτων και επιτροπών της ΕΕ και του ΟΗΕ. Κύριος σκοπός του σεμιναρίου ήταν η ενδυνάμωση της συνεργασίας ανάμεσα στις Δικαστικές Αρχές και τους Κρατικούς Μηχανισμούς για την Αποτροπή των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης κρατουμένων στην ΕΕ, όπως, επίσης, και η πιστή εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης και των άλλων μέσων αμοιβαίας αναγνώρισης των αποφάσεων κράτησης, σε συνάρτηση με τα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου. Υπό το πρίσμα αυτό, οι τρεις αποφάσεις πλαίσιο (2008/909, 2008/947, 2009/829) για την αναγνώριση καταδικαστικών αποφάσεων, των αποφάσεων υπό αναστολή και των αποφάσεων περί μέτρων επιτήρησης εναλλακτικά προς την προσωρινή κράτηση (που κυρώθηκαν με Ν. 4307/2014), καθώς, επίσης, και η απόφαση για το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης (2002/584) (που κυρώθηκε με Ν. 3251/2004) προϋποθέτουν για την εφαρμογή τους την ύπαρξη του στοιχείου της αμοιβαιότητας, με την έννοια ότι οι συνθήκες κράτησης και οι δικονομικές

εγγυήσεις είναι ισότιμες – ανάλογες σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Παρά ταύτα διαπιστώθηκαν σημαντικές διαφοροποιήσεις από χώρα σε χώρα, οι οποίες εγείρουν σημαντικά ζητήματα εφαρμογής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στο πλαίσιο του σεμιναρίου έγινε εκτενής αναφορά στο «Optional Protocol to the UN Convention against Torture (OPCAT)», που έχει υιοθετηθεί από 24 από τα 28 κράτη μέλη της ΕΕ, σύμφωνα με το οποίο τα μέλη υποχρεώνονται να θέσουν σε ισχύ ένα σύστημα καταγραφής των τόπων κράτησης (ως τέτοιων νοουμένων, των αστυνομικών κρατητηρίων, των δικαστικών φυλακών, των αναμορφωτηρίων, των λοιπών ιδρυμάτων και δομών για ανήλικους παραβάτες και των κέντρων κράτησης μεταναστών), παρέχοντας στους Εθνικούς Φορείς για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης στα κέντρα κράτησης (για την Ελλάδα έχει οριστεί ο Συνήγορος του Πολίτη) τη δυνατότητα να επισκέπτονται τα κέντρα κράτησης, να έχουν επικοινωνία με τους κρατούμενους και να συντάσσουν εκθέσεις και συστάσεις για την πρόληψη της κακομεταχείρισης.

Επίσης, τέθηκε το ζήτημα, κατά ποσό ένα κράτος μέλος οφείλει να εκτελέσει ένα Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης, επί τη βάση της (τεκμαιρόμενης –έστω- αμοιβαιότητας) ή θα πρέπει να αρνηθεί την εκτέλεση αυτού, αν έχει βάσιμα στοιχεία, έκθεση από τον Συνήγορο του Πολίτη, ή απλά πιθανολόγηση, ότι στο κράτος εκτέλεσης του Εντάλματος παραβιάζονται ανθρώπινα δικαιώματα. Αφορμή στάθηκε η απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου (υποθέσεις Pal Aranyosi, Robert Caldararu- C404/15, C-659/15-05.04.2016), που αποφάνθηκε ότι “εφόσον υπάρχουν αντικειμενικά, αξιόπιστα, συγκεκριμένα και δεόντως ενημερωμένα στοιχεία τα οποία μαρτυρούν την ύπαρξη είτε συστημικών ή γενικευμένων πλημμυριών είτε πλημμυριών που επηρεάζουν ορισμένες ομάδες προσώπων ή ακόμη ορισμένα κέντρα κράτησης όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης στο κράτος μέλος έκδοσης, η δικαστική αρχή εκτέλεσης οφείλει να εκτιμήσει, συγκεκριμένα και με ακρίβεια, αν συντρέχουν σοβαροί και αποδεδειγμένοι λόγοι να θεωρηθεί ότι το πρόσωπο εις βάρος του οποίου έχει εκδοθεί ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης θα διατρέξει, λόγω των συνθηκών κράτησής του στο κράτος μέλος έκδοσης, πραγματικό κίνδυνο απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, σε περίπτωση παράδοσής του στο εν λόγω κράτος μέλος. Προς τον σκοπό αυτό, οφείλει να ζητήσει την προσκόμιση

συμπληρωματικών πληροφοριών από την δικαστική αρχή έκδοσης.... Η δικαστική αρχή εκτέλεσης οφείλει να αναβάλει την απόφασή της περί της παράδοσης του οικείου προσώπου έως ότου παραλάβει τις συμπληρωματικές πληροφορίες βάσει των οποίων μπορεί να αποκλείσει την ύπαρξη ενός τέτοιου κινδύνου. Εάν η ύπαρξη τέτοιου κινδύνου δεν μπορεί να αποκλειστεί εντός εύλογης προθεσμίας, η εν λόγω αρχή οφείλει να αποφασίσει εάν πρέπει να θέσει τέρμα στη διαδικασία παράδοσης”.

Ωστόσο από μερίδα των συμμετεχόντων προτάθηκε το βάσιμο ερώτημα ως ποιο σημείο ισχύει η αρχή της αμοιβαιότητας και από ποιο σημείο ξεκινά η αρχή του ελέγχου της παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς, επίσης, και από ποιόν φορέα και με ποιά κριτήρια θα ελέγχεται το απαραβίαστο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθόσον κάθε χώρα έχει το δικό της νομικό σύστημα, τη δική της κουλτούρα και νοοτροπία, και το δικό της σωφρονιστικό σύστημα. Ειδικά από χώρες με επίπεδο προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε αυξημένο βαθμό τέθηκε το ερώτημα, μήπως – υπό το πρίσμα της παραβίασης των δικαιωμάτων σε χώρα έκδοσης- καταλήξουν οι ίδιες να κρατούν σε δικά τους κέντρα κράτησης μεγάλο αριθμό αλλοδαπών κρατουμένων, είτε σε εκτέλεση αμετάκλητης απόφασης είτε μέχρι να διερευνηθούν οι συνθήκες κράτησης από πλευράς ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο κράτος έκδοσης του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης. Επιπλέον, τέθηκε και το θέμα της ισότιμης μεταχείρισης κρατουμένων, καθόσον, υπό το ανωτέρω πρίσμα, καταδικασθείς από ένα κράτος (πχ Ρουμανία) και συλληφθείς σε άλλο κράτος (πχ Γερμανία), βάσει Ευρωπαϊκού Εντάλματος, που δεν θα παραδοθεί στην Ρουμανία, λόγω παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενδέχεται να εκτίει ποινή σε καλύτερες συνθήκες (πχ στη Γερμανία), από έτερο καταδικασθέντα και συλληφθέντα εντός του αυτού κράτους (πχ Ρουμανία). Στο ίδιο πλαίσιο τέθηκε και το θέμα της αποδεικτικής αξιοποίησης μιας έκθεσης των Συνηγόρων των Πολιτών στο πλαίσιο του ποινικού δικονομικού συστήματος, όπου και σε αυτό το θέμα, υπήρξαν σημαντικές τοποθετήσεις και διαφωνίες ως προς τη βαρύτητα (σύστημα αυστηρής απόδειξης, ή ελεύθερης εκτίμησης), καθώς και τη δυνατότητα ή μη αναβολής της απόφασης για εκτέλεση ενός Ευρωπαϊκού Εντάλματος μέχρι την έκδοση μιας Έκθεσης για τις συνθήκες κράτησης.

Τέλος πρέπει να σημειωθεί ότι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα ήταν η ομαδική εργασία των συμμετεχόντων του σεμιναρίου (δύο working groups), με την οποία διαπιστώθηκε ότι οι συνθήκες κράτησης μπορούν να επηρεάσουν την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας εμπιστοσύνηςμένες υποθέσεις, οι οποίες είχαν αντιμετωπισθεί από το ΔΕΚ, μετά από την οποία ακολούθησε συζήτηση με ανταλλαγή απόψεων.

Εν κατακλείδει, η εμπειρία που αποκόμισα από τη συμμετοχή μου στο συνέδριο ήταν πολύτιμη, τόσο όσον αφορά το καθαυτό αντικείμενο όσο και ως προς την ανταλλαγή απόψεων με συναδέλφους άλλων κρατών της ΕΕ για το δικαϊκό σύστημα και την ανάγκη ανταλλαγής πληροφοριών για τις συνθήκες κράτησης και την ύπαρξη διαύλων επικοινωνίας.

Το ως άνω σεμινάριο αποτέλεσε το πρώτο από τα τρία τμήματα ενός ευρύτερου προγράμματος, καθόσον κατά το δεύτερο τμήμα που θα λάβει χώρα στη Βιέννη στις 07-08 Ιουνίου 2016 θα συμμετέχουν μόνον οι Εθνικοί Φορείς για την καταπολέμηση των βασανιστηρίων, και στο τρίτο τμήμα που θα λάβει χώρα, επίσης, στη Βιέννη στις 16-17 Νοεμβρίου 21016, θα συμμετέχουν τόσο Δικαστές όσο και Εθνικοί Φορείς για την καταπολέμηση των βασανιστηρίων από τα κράτη μέλη (κατά προτίμηση οι ήδη συμμετέχοντες στις δύο φάσεις).

Χρήσιμα links:

- 1) <http://penalreform-elearning.org/>
- 2) <http://www.defenceforchildren.org/>
- 3) <http://apt.ch/>
- 4) <https://zid.univie.ac.at/services/fuer-studierende/>
- 5) <http://www.atlas-of-torture.org/>
- 6) <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=175547&pageIndex=0&doclang=EL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=523042>
- 7) <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=174759&pageIndex=0&doclang=EL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=523305>

